

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

УДК: 82-312.9.09'255.4

DOI <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2026-7-07>

**Специфіка жанру літератури жахів та його перекладу :
відтворення атмосфери, психологізму, авторського стилю**

**Specificity of the horror literature genre and its translation:
reproduction of atmosphere, psychologism, and the author's style.**

Яручик Віктор Павлович

*кандидат філологічних наук, доцент,
декан факультету філології та журналістики
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
orcid.org/0000-0002-9314-944X*

Колесниченко Кароліна Вікторівна

*магістр навчально-наукового інституту неперервної освіти
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
orcid.org/0009-0006-3764-1532*

Надійшла до редакції : 19 січня 2026 р. Схвалено до друку : 02 лютого 2026 р.

Анотація. У статті йдеться про жанр жахів, що в літературному процесі зумовлений здатністю викликати сильні емоційні реакції та підтримувати інтерес за допомогою елементів таємничості, занурювати і тримати героя й читача у стані страху перед невідомим.

Ключовою рисою літератури жахів є створення прагматичного ефекту, тобто цілеспрямованого емоційно-психологічного впливу на реципієнта через

систему мовних і стилістичних засобів. Завдяки цим прийомам автор зосереджує увагу читача, формує відчуття страху, тривоги та напруги, створюючи характерну атмосферу моторошності.

Специфікою літератури жахів є те, що вона відзначається широким розмаїттям жанрових і тематичних різновидів. Це пов'язано тим, що вона підлягала впливам художніх та культурних систем. Термін «література жахів» з'явився набагато пізніше, ніж гатунок такої літератури, що містить величезний корпус творів, які об'єднує спільна жанрова матриця. Відсутність для них уніфікованої термінології спричинила плутанину щодо визначення жанрових різновидів.

Декодування концептосфери літератури жахів потребує системного підходу, що поєднує аналіз стилістики тексту з дослідженням жанротвірних компонентів, тому проблема класифікації літератури жахів досі залишається актуальною.

Аналіз наукових праць, присвячених цій проблемі, підтверджує, що чітка диференціація жанрів літератури жахів та розробка єдиної класифікації поміж безлічі варіативних були й надалі залишаються предметом наукового дискурсу серед зарубіжних та вітчизняних дослідників.

Згідно з класифікацією персонажами літератури жахів є:

- протагоністи – головні персонажі творів, які в рамках сюжету часто є не ініціаторами дій, а об'єктами впливу незалежних від них зовнішніх обставин, внаслідок чого стають заручниками ситуації;

- антагоністи – центральні персонажі, які являють собою персоніфіковане зло та втілюють архетипи страху і загрози (монстри, перевертні, привиди, вампіри тощо). Цей тип персонажа має глибокі історико-культурні витоки і ґрунтується, зокрема, на фольклорній традиції (визначає етнокультурну специфіку образу);

- персонажі-медіуми (медіатори) – периферійні персонажі, які виконують роль міжсвітових провідників завдяки своєму маргінальному статусу.

Ключові слова: література жахів, хронотоп, надприродне, Стівен Кінг.

Abstract. Our articles are about the horror genre, which in the literary process is determined by the ability to evoke strong emotional reactions and maintain interest through elements of mystery, to immerse and keep the hero and reader in a state of fear of the unknown.

The key feature of horror literature is the creation of a pragmatic effect, that is, a targeted emotional and psychological impact on the recipient through a system of linguistic and stylistic means. Thanks to these techniques, the author focuses the reader's attention, forms a feeling of fear, anxiety and tension, creating a characteristic atmosphere of eeriness.

The specificity of horror literature is that it is characterized by a wide variety of genre and thematic varieties. This is due to the fact that it was subject to the influence of artistic and cultural systems. The term "horror literature" appeared much later than the type of such literature, which contains a huge corpus of works united by a common genre matrix. The lack of unified terminology for them has caused confusion in defining genre varieties.

Decoding the conceptual sphere of horror literature requires a systematic approach that combines the analysis of the stylistics of the text with the study of genre-forming components, therefore the problem of classifying horror literature still remains relevant.

Analysis of scientific works devoted to this problem confirms that a clear differentiation of horror literature genres and the development of a single classification among many variable ones have been and continue to be the subject of scientific discourse among foreign and domestic researchers.

According to the classification, the characters of horror literature are:

- protagonists – the main characters of works, who within the plot are often not the initiators of actions, but the objects of influence of external circumstances independent of them, as a result of which they become hostages of the situation;

- antagonists – central characters who represent personified evil and embody archetypes of fear and threat (monsters, werewolves, ghosts, vampires, etc.). This type of character has deep historical and cultural origins and is based, in particular, on folklore tradition (determines the ethnocultural specificity of the image);

- medium characters (mediators) – peripheral characters who play the role of interworld guides due to their marginal status.

Keywords: horror literature, chronotope, supernatural, Stephen King.

Постановка проблеми. Специфічні особливості літератури жахів традиційно перебувають у полі зору наукових досліджень. Привабливість цього жанру зумовлена його здатністю викликати сильні емоційні реакції та підтримувати інтерес за допомогою елементів таємничості, занурювати і тримати героя й читача у стані страху перед невідомим. Варто підкреслити, що *визначальною рисою літератури жахів є створення прагматичного ефекту*, тобто цілеспрямованого емоційно-психологічного впливу на реципієнта через систему мовних і стилістичних засобів. Саме завдяки цим прийомам автор зосереджує увагу читача, формує відчуття страху, тривоги та напруги, створюючи характерну атмосферу моторошності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження жанру жахів у світовій літературі займалися Aloshyna M., D'Elia J., Lewicki R., Lovecraft H., Snodgrass M. та ін.

Серед українських дослідників варто назвати А. Гудманян та А. Іванову, А. Трофименко.

Постановка завдання. Література жахів вирізняється широким розмаїттям жанрових і тематичних різновидів, оскільки сформувалася під впливом численних художніх та культурних систем. Варто зазначити, що власне термін «література жахів» з'явився набагато пізніше, ніж гатунок такої літератури, що містить величезний корпус творів, які об'єднує спільна жанрова матриця. Відсутність для них уніфікованої термінології спричинила плутанину щодо визначення жанрових різновидів.

Виклад основного матеріалу. Декодування концептосфери літератури жахів потребує системного підходу, що поєднує аналіз стилістики тексту з дослідженням жанротвірних компонентів, тому проблема класифікації літератури жахів досі залишається актуальною. Зокрема, дослідниця А. Трофименко узагальнює такі основні підходи:

1) рецептивні, які засновують систему жанрів на категорії «художнього жаху» (arthrorror), а не на диференціації сюжетних схем, акцентуючи увагу на психологічному ефекті та естетичному впливі (Н. Керол, Г. Лавкрафт, М. Саммерс, Е. Біркхед, О. Матвієнко, І. Огнева);

2) типологічні, які пропонують класифікувати жанрові різновиди за домінуванням та кількістю жанротвірних складників (О. Григор'єва, О. Білоус, М. Ладигін, Т. Денисова, Н. Колядко).

Аналіз наукових праць, присвячених цій проблемі, підтверджує, що чітка диференціація жанрів літератури жахів та розробка єдиної класифікації поміж безлічі варіативних були і надалі залишаються предметом наукового дискурсу серед зарубіжних та вітчизняних дослідників, оскільки, за влучним зауваженням Г. Лавкрафта, «не можна очікувати, що розповіді про жахи будуть точно відповідати якійсь одній теоретичній моделі» [5, с. 72–73].

Науковці А. Гудманян та А. Іванова, які досліджували витoki літератури жахів та її жанрові особливості, у своїй праці «Генеza та жанрові особливості літератури жахів з позиції сучасної науки про переклад» стверджують: «Критики, літературознавці та лінгвісти одноголосні у судженні про те, що джерелом жанру літератури жахів є готичний роман, який зародився в кінці XVIII ст., а в кінці XIX на початку XX ст. отримав престижний статус» [1, с. 12].

Зазнавши значних трансформацій із моменту виникнення, сучасна література жахів має власні жанрові особливості. А. Трофименко у своїй праці «Жанрові особливості літератури жахів» виокремлює такі основні жанротвірні складники, як: *персонаж, простір, атмосфера, хронотоп*, а також визначає додаткові: *надприродне та двовимірність* [5, с. 73–77].

Згідно з класифікацією, наведеною А. Трофименко, *персонажами* літератури жахів є:

- протагоністи – головні персонажі творів, які в рамках сюжету часто є не ініціаторами дій, а об'єктами впливу незалежних від них зовнішніх обставин, внаслідок чого стають заручниками ситуації. У такому контексті загроза життю стає каталізатором, що спонукає їх до активних дій, які зазвичай суперечать усталеним соціальним нормам. Таким чином, зазнаючи поведінкової

трансформації через загрозливі умови, протагоніст твору поступово перетворює свій статус персонажа-жертви на статус персонажа-борця;

- антагоністи – центральні персонажі, які являють собою персоніфіковане зло та втілюють архетипи страху і загрози (монстри, перевертні, привиди, вампіри тощо). Цей тип персонажа має глибокі історико-культурні витoki і *ґрунтується*, зокрема, на фольклорній традиції (визначає етнокультурну специфіку образу), середньовічній християнській демонології та художньому дискурсі Danse Macabre (з його характерною естетизацією смерті, що став своєрідною реакцією митців у контексті епідемій в Середньовічній Європі). Антагоністи разом із протагоністами виконують у творі сюжетотвірну функцію;

- персонажі-медіуми (медіатори) – периферійні персонажі, які виконують роль міжсвітових провідників завдяки своєму маргінальному статусу: вони походять з одного зі світів, існують і функціонують у двох світах, але не інтегровані в жоден. Наративна функція медіаторів полягає у сприянні переходу головних персонажів до іншого світу або в ініціюванні їхнього вибору, підштовхуванні до ключового рішення. Ця категорія включає як інфернальні істоти, так і соціальних вигнанців (аутсайдерів), які виконують розпорядження антагоніста.

Іншим ключовим жанротвірним складником літератури жахів є *простір* або *локус*, у якому відбуваються події твору. Локус є не лише семіотично (символічно) навантаженим обмеженим простором або сценою для подій, але й функціональним полем, жорстко пов'язаним із персонажами. Цей простір також є активним чинником сюжету: він визначає його розвиток, формує специфічну для літератури жахів моторошну атмосферу та часто функціонує як точка трансформації для персонажа, каталізатор процесу його ініціації [5, с. 73–75].

Іншим важливим жанротвірним елементом літератури жахів є *атмосферність*. У творах вона досягається через навмисне використання похмурої колористики, яка виконує функцію емоційного впливу на читача, викликаючи почуття від тривожного смутку до справжнього жаху. З метою посилення такого психологічного тиску автори використовують похмурі кольори і відтінки в описах художнього простору, змальовуючи, наприклад, тіні

об'єктів, сутінки, захід сонця, місячне сяйво і ніч та обмежену кольорову палітру. Крім того, опис *символічно навантажених предметів*, які виконують роль візуальних маркерів загрози (наприклад, ключі, зброя, павутиння, зламані гілки), посилює гнітючу атмосферу. *Колористика* в літературі жахів має специфічне семантичне навантаження, де кожен колір виступає носієм певного значення. Найбільш уживаними є чорний (архетип смерті, жаху та безнадії; є прямим посиланням на темну пори доби), червоний (асоціації з кров'ю, болем, стражданням та пекельним вогнем), фіолетовий (асоціації з божевіллям, часто використовується для опису одягу антагоністів).

Хронотоп як жанротвірний складник літератури жахів є нерозривним взаємозв'язком часу й простору у творі. Він організується навколо невизначеного та деформованого часу, що відображає вплив ірраціонального та порушення через це причинно-наслідкової логіки. Ця деформація репрезентується крізь призму суб'єктивного сприйняття протагоніста: його напружений психоемоційний стан викривляє реальність і формує динамічний «хронотоп героя», що змінюється під впливом ключових наративних подій.

Надприродне є універсальною жанровою особливістю літератури жахів. Воно є ключовим інструментом для створення психологічного ефекту у творі. Сутність цього явища розкрив Говард Лавкрафт у своєму дослідженні «Надприродний жах у літературі», вказавши: «Страх – найдавніша та найсильніша з людських емоцій, а найдавніший та найсильніший страх – страх смерті, страх невідомого» [10]. За цією логікою, «невідоме» ототожнюється зі сферою надприродного, яка не піддається раціональній інтерпретації [5, с. 76]. На думку дослідника Ц. Тодорова, надприродне виконує функцію проєкції найглибших страхів людини, об'єктивуючи підсвідомі імпульси.

Двовимірність найчастіше проявляється через протиставлення реального та ірреального (інфернального) світів, які не лише межують один з одним, але й активно взаємодіють за допомогою спеціальних міжпросторових елементів. Як зазначає науковець П. Амнуель, така концепція багатосвіття набула особливої популярності в літературі жахів наприкінці ХХ – початку ХХІ століття.

Важливим чинником жанрової диференціації літератури жахів також виступає *домінантна емоція*, яку викликає твір, його психологічний вплив на реципієнта. Відтак ключовою складовою читацького сприйняття в межах цього жанру виступає *страх у його різноманітних проявах* [5, с. 76–77].

Окрім структурно-тематичного підходу до жанротвірних компонентів літератури жахів, існує також лінгвістично-орієнтована класифікація, яка є особливо релевантною для перекладознавчого дослідження. Такий підхід запропонували А. Гудманян та А. Іванова, які досліджували *жанрову специфіку літератури жахів з позицій перекладознавства, акцентуючи увагу на мовній репрезентації*. На їх думку, для мовної структури канонічних творів літератури жахів властива інтенсифікація вираження, що досягається через деталізацію, нагромадження та скрупульозне використання лексичних та лінгвостилістичних засобів. Виходячи з цього, вказані дослідники визначають наступні **жанрові особливості літератури жахів у перекладознавчій парадигмі**:

- 1) *жанротвірна лексика*, об'єднана у три концептуальні групи (смерть, страх, огида);
- 2) *зображення портретних характеристик персонажів*: злодія, героїні та другорядного героя через деталізацію та підсилену експресивність;
- 3) *хронотоп* як часово-просторова домінанта в сюжеті, що реалізується через систему локальних індикаторів (топос замку, будинку тощо); розгорнутих пейзажних та просторових описів; нагромадження темпоральних індикаторів;
- 4) *емотивне поле жанру*, що формується через такі складові: позначення негативних емоцій (пряма номінація) серед яких превалюють агонія, лють, злість, ненависть; контекстуальний опис негативних емоцій; представлення емоцій крізь призму фізіологічних процесів [1, с. 15].

Ураховуючи, що жанрова унікальність літератури жахів визначається розглянутими вище специфічними жанровими особливостями та системою жанротвірних складників, розуміння їхнього змісту та функції у створенні характерної атмосфери жаху та напруги є ключовим для адекватної передачі та відтворенні в перекладі домінантної для цього жанру ідеї страху. Саме через призму цих ознак можна дати об'єктивну оцінку успішності перекладу,

враховуючи такі критерії, як автентичне відтворення сюжету, збереження жанрової сутності та стилю оригінала.

Вербалізація страху через систему мовних і стилістичних засобів в оригінальних творах стає справжнім викликом у процесі перекладу та потребує коректного вибору й застосування відповідних перекладацьких трансформацій. Саме тому подальше дослідження буде сфокусовано на визначенні та аналізі перекладацьких прийомів і стратегій, які застосовуються для відтворення вербалізації страху і дозволяють адекватно передавати жанрові особливості літератури жахів з врахуванням мовно-культурної специфіки, зберігаючи емоційний вплив на реципієнта.

Стівен Кінг, якого часто називають «королем жахів», є одним із найвідоміших та найуспішніших представників жанру літератури жахів. Незвичний стиль створення сюжетних ліній за принципом (питанням) «що, якщо...» ('What-if question') та вражаюча реалістичність оповіді в поєднанні з елементами жахів і готики вирізняє його серед інших авторів та забезпечує стійку популярність та чималу віддану читацьку аудиторію серед читачів у всьому світі.

Стівен Кінг вибудував свою творчу систему на глибокому знанні художньої спадщини своїх попередників. У його творах присутня значна кількість *інтертекстуальних відсилань* – як до інших авторів, так і до конкретних літературних творів. Водночас важливим є не лише сам факт існування цих посилань, а й уміння письменника нестандартно переосмислювати характерні риси, притаманні різним типам оповідей у межах літератури жахів. Посилання Кінга на творчість інших авторів не можна розглядати лише як наслідування. Його успіх зумовлений передусім здатністю сформувати індивідуальний, самобутній стиль, через трансформацію ключових традицій літератури жахів до своїх естетичних принципів [7, с. 110].

Попри часте ототожнення творчості С. Кінга з готичною традицією, письменник рідко використовує класичні готичні засоби. Його *художній стиль значно ближчий до концепції «нової американської готики»*, яка зосереджується на внутрішньому світі персонажів, спотвореному їхніми психічними станами

(здебільшого невротичними або нав'язливими), що майже усуває межу між реальністю та суб'єктивним сприйняттям. Таким чином, С. Кінг виходить поза межі готики, адже його твори містять глибокі соціальні та психологічні підтексти, а також виразні елементи актуального філософського осмислення сучасності. Він часто використовує політичні й економічні труднощі, кризи та соціальні проблеми як підґрунтя для формування атмосфери жаху, в якій протистояння людини зовнішнім й внутрішнім загрозам символічно відображається через зіткнення з монстрами чи іншими проявами надприродного.

Питання про літературний статус С. Кінга залишається одним із дискусійних у сучасному літературознавстві. Думки критиків розходяться щодо того, чи можна вважати його творчість частиною високої літератури, чи вона належить переважно до жанрової прози, зокрема літератури жахів. Деякі авторитетні дослідники, серед яких Гарольд Блум, висловлювали скептичні позиції, заперечуючи художню цінність творів С. Кінга та відносячи їх радше до популярної культури, ніж до класичного канону. Проте він визнає, що Кінг досконало володіє мистецтвом створення потужних образів, які набувають сили через нагромадження деталей [8, с. 25–28]. Водночас інші науковці, зокрема Майкл Коллінгз, наголошують, що творчість письменника виходить за межі жанрових рамок, адже С. Кінг створює і підтримує життєздатну вторинну реальність, а також вміло використовує літературні прийоми, типові для серйозної прози.

Відтак, С. Кінг відзначається лаконічним стилем, простотою, щирістю та природною здатністю захопливо оповідати історії, залишаючи глибокий літературознавчий аналіз на розсуд критиків та дослідників.

Для ефективного впливу на читачів авторами застосовуються різні комплекси тактик. Такий підхід спостерігається і в творах С. Кінга при створенні ним атмосфери жаху. *Застосування лексико-стилістичних засобів* при цьому – одна з найбільш значущих і поширених тактик, оскільки саме мовні засоби допомагають читачеві відтворити повну картину, занурюючись у світ нової реальності або фантазій автора. Дослідниця Дженіфер М. Д'Елія влучно

констатує, що жах у творчості С. Кінга «балансує на тонкій межі між фантазією і реальністю – монстри з'являються в звичайних вітальнях, інопланетяни вторгаються в знайомі задні двори» [8, с. 22]. З цього боку використання в перекладі адекватних лексико-стилістичних засобів є однією з найефективніших тактик реалізації основної авторської стратегії при передачі змісту і задуму твору іншою мовою.

Характерною особливістю творчості С. Кінга є динамічний стиль оповіді та висока емоційна насиченість. Це наближає творчість автора до читача, але в той самий час висуває значні вимоги до перекладача, який повинен не просто передати зміст, а відтворити інтонації та емотивну напругу оригіналу.

Індивідуальний стиль С. Кінга вирізняється образністю, різноманіттям колоритних лексичних та стилістичних засобів, широким застосуванням сленгу, ідіом, розмовних конструкцій, неповних речень, метафор, епітетів, специфічним гумором тощо. Стилістичні засоби, які використовує письменник, сприяють формуванню атмосфери напруги та жаху, характерної для його художнього світу. Майстерне вживання мовних та синтаксичних конструкцій спонукає уяву читача, допомагає візуалізувати події та глибше зануритися у внутрішній світ персонажів, їхній емоційний стан. Специфічним є підхід С. Кінга щодо синтаксису: більшість речень закінчуються прислівниками або конструкціями «підмет-присудок»; повтори, риторичні фігури, короткі, еліптичні та неповні речення передають емоції та психологічний стан героїв. Крім того, мова персонажів насичена порівняннями, описами і контрастами. Однією з особливостей мовної стилістики С. Кінга є навмисне поєднання стилістично різнорівневої лексики: нейтральної, літературної (книжкові слова, терміни, поетизми, архаїзми, варваризми та неологізми) та розмовної (жаргонізми, професіоналізми, діалектизми, сленг, вульгаризми), що створює ефект мовної правдивості та природності. Крім того, застосування стилістично зниженої лексики робить персонажів його творів ближчими до звичайних людей [11, с. 109].

Інтертекстуальність та металітература, згадані вище в контексті структури творчої системи С. Кінга, є також фундаментальними елементами

його індивідуального стилю. Вони поглиблюють багатшарову смислову структуру його творів і формують багатовимірність художнього простору [7, с. 108].

Реалістичні діалоги і багатовимірні персонажі, які протистоять як зовнішнім, так і внутрішнім загрозам та конфліктам є іншою характерною особливістю: С. Кінг не обмежується лише описом зовнішніх чи надприродних подій, а ґрунтовно досліджує психологію персонажів.

Ключовим завданням перекладу є адекватне відтворення стилістики С. Кінга, яка ґрунтується на майстерному *поєднанні різних жанрів* (трилер, наукова фантастика, психологічна драма, детектив) для створення напруги та інтриги. Особливу складність при цьому становить відтворення ритму та динаміки наративу, яких автор часто досягає через нестандартні форми, наприклад, епістолярний стиль чи фрагментарність викладу.

Ще одним викликом є *передача американських культурних і лінгвістичних реалій*, які тісно пов'язані з сюжетом, не порушуючи цілісності тексту. До важливих аспектів також належать пошук мовних відповідників для сленгу та колоквіалізмів, відтворення індивідуального стилю та мови персонажів у діалогах та збереження унікального гумору С. Кінга.

Усі ці особливості індивідуального стилю С. Кінга створюють низку конкретних викликів для перекладача, які систематизовано в Таблиці 1.

Таблиця 1. Ключові аспекти та виклики перекладу творів Стівена Кінга

Аспект перекладу	Особливість індивідуального стилю	Виклики перекладу
Стиль і мова	Реалістичність оповіді, простота, розмовна мова, сленг, колоквіалізми; інтертекстуальність та металітература	Пошук стилістичних еквівалентів для збереження смислової структури, оригінального тону і гумору
Синтез жанрів	Поєднання елементів літератури жахів і готики з трилером, фантастикою, детективом, психологічною драмою	Адаптація стилю до специфіки різних жанрів, відтворення ритму та динаміки наративу

Побудова напруги	Майстерність у створенні напруги через лінгвістичні, стилістичні та структурні засоби, психологічні прийоми	Точне відтворення механізмів створення напруги, збереження ефекту емоційної напруги у реципієнта
Інноваційні нарративні техніки	Вставки у вигляді листів, газетних вирізок, документів, уривків інших текстів для реалістичності оповіді	Збереження форми і функцій вставок у перекладі
Реалізм персонажів і діалогів	Багатовимірність і психологізм, природний стиль мовлення персонажів	Відтворення індивідуального стилю мовлення та автентичності персонажів
Культурні і лінгвістичні реалії	Специфічні американські соціокультурні реалії та побут	Адекватна передача та пошук мовних і культурних еквівалентів

Таким чином, переклад творів С. Кінга вимагає комплексного підходу, спрямованого на збереження багатозначності тексту, що включає стильову, жанрову та культурологічну складові. Такий підхід забезпечує максимально повне відтворення авторських задумів і унікального колориту його оповідань у різних мовах і культурних контекстах.

Висновки. У науковій розвідці розглянуто специфіку жанру літератури жахів та індивідуальний стиль письменника, як дві взаємопов'язані складові майбутнього аналізу.

Особливу увагу було приділено вивченню жанротвірних складників літератури жахів, обґрунтовано, що визначальною рисою жанру є прагматичний ефект – цілеспрямований емоційно-психологічний вплив на читача, який досягається через вербалізацію страху. На основі класифікацій А. Трофименко та А. Гудманян / А. Іванової було проаналізовано ключові компоненти, що формують цей ефект: систему персонажів (протагоніст, антагоніст, медіатор), специфічний хронотоп, атмосферу, надприродне, спеціалізовану лексику та емотивне поле. Окремий акцент зроблено на ґрунтовному дослідженні індивідуального стилю Стівена Кінга. Простежено, як письменник, ґрунтуючись

на літературній традиції (інтертекстуальність, металітература), формує власний самобутній стиль у межах «нової американської готики». Доведено, що його стиль характеризують майстерний синтез жанрів, психологізм, соціальні підтексти, а також специфічна мовна реалізація – поєднання стилістично різнорівневої лексики, динамічного синтаксису, реалістичних діалогів та інноваційних наративних технік. Проведений аналіз дозволив не лише систематизувати теоретичний базис, але й виокремити конкретні виклики для перекладача при відтворенні індивідуального стилю письменника, зведені в підсумковій Таблиці 1.

Отже, проаналізовані теоретичні положення свідчать, що успішний переклад творів С. Кінга вимагає глибокого розуміння як загальних закономірностей жанру жахів, так і його унікальної авторської інтерпретації (стилістики, жанрового синтезу та культурного контексту). Виявлені виклики безпосередньо обумовлюють необхідність застосування специфічного комплексу перекладацьких трансформацій, аналізу яких буде присвячено практичний етап дослідження.

Список використаних джерел:

1. Гудманян А. Г., Іванова А. О. Генеза та жанрові особливості літератури жахів з позицій сучасної науки про переклад. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2017. № 36. С. 12–17.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
3. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу. Київ : КНЛУ, 2016. 286 с.
4. Сітко А. В., Вилущак А. В. Проблема виокремлення перекладацьких трансформацій в українському перекладознавстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. 2023. № 62. Том 2. С. 117–120.
5. Трофименко А. Жанрові особливості літератури жахів. *Збірник наукових праць (філологічні науки)*. Київський університет імені Бориса Грінченка. 2021. № 17. С. 72–80.

6. Шемуда М. Г. Художній переклад як важливий чинник міжкультурної комунікації. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. Серія : Філологічні науки. 2013. КнигаЯ 1. С. 164–168.
7. Aloshyna M. D. Specific Features of Stephen King's Individual Style and its Reproduction into Ukrainian. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. 2023. № 62. Том 2. С. 108–112.
8. D'Elia J. M. Standing Up With The King: A Critical Look At Stephen King's Epic, 2007. USF Tampa Graduate Theses and Dissertations. URL : <https://digitalcommons.usf.edu/etd/692> (access 02/11/25).
9. Lewicki R. O precyzji pojęć przekładoznawczych. Między Oryginałem a Przekładem. 2023. Vol. 29, no. 1(59). P. 9–22.
10. Lovecraft H. P. *The Annotated Supernatural Horror in Literature*. New York: Hippocamus Press, 2000. 228 p.
11. Snodgrass M. E. *Encyclopedia of Gothic Literature*. N. Y.* : Infobase Publishing, 2009. 497 p.
12. Wojtasiewicz O. *Wstęp do teorii tłumaczenia*. Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1957. p. 26–27.

References

1. Hudmanian, A. H., Ivanova, A. O. (2017). Heneza ta zhanrovi osoblyvosti literatury zhakhiv z pozytsii suchasnoi nauky pro pereklad. *Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh*. № 36. p. 12–17.
2. Korunets, I. V. (2017). *Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad)*. Vinnytsia : Nova Knyha, 448 p.
3. Maksimov, S. Ye. (2016). *Praktychnyi kurs perekladu*. Kyiv : KNLU, 286 p.
4. Sitko, A. V., Vylushchak, A. V. (2023). Problema vyokremlennia perekladatskykh transformatsii v ukrainskomu perekladoznavstvi. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser. : Filolohiia. № 62. Tom 2. p. 117–120.

5. Trofymenko, A. (2021). Zhanrovi osoblyvosti literatury zhakhiv. Zbirnyk naukovykh prats (filolohichni nauky). Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. № 17. p. 72–80.
6. Shemuda, M. H. (2013). Khudozhnii pereklad yak vazhlyvyi chynnyk mizhkulturnoi komunikatsii. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Serii : Filolohichni nauky. Knyha Ia 1. p. 164–168.
7. Alosyna, M. D. (2023). Specific Features of Stephen King's Individual Style and its Reproduction into Ukrainian. Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. : Filolohiia. № 62. Tom 2. p. 108–112.
8. D'Elia, J. M. (2007). Standing Up With The King : A Critical Look At Stephen King's Epic, USF Tampa Graduate Theses and Dissertations. URL : <https://digitalcommons.usf.edu/etd/692> (access 02/11/25).
9. Lewicki, R. (2023). O precyzji pojęć przekładoznawczych. Między Oryginałem a Przekładem. Vol. 29, no. 1(59). p. 9–22.
10. Lovecraft, H. P. (2000). The Annotated Supernatural Horror in Literature. New York: Hippocamus Press, 228 p.
11. Snodgrass, M. E. (2009). Encyclopedia of Gothic Literature. N. Y.* : Infobase Publishing, 497 p.
12. Wojtasiewicz, O. Wstęp do teorii tłumaczenia. Wrocław : Zakład im. Ossolińskich, 1957. 135 p.

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.162.2.3:18(092)

DOI <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2026-7-08>

**Юліуш Словацький : українська школа
в польському романтизмі та гетеїзм**

**Juliusz Słowacki : Ukrainian School
in Polish Romanticism and Goetheism**

Kondratiuk Lesia Mykolaivna,

doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa,

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Polska,

<https://orcid.org/0000-0001-9445-9653>

Lnkon@ukr.net

Зелененька Ірина Алімівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української літератури,

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-3031-775X>

iryna.zelenenka@vspu.edu.ua

Надійшла до редакції : 28 лютого 2026 р. Схвалено до друку : 12 березня 2026 р.

Анотація. В уже сформованих станом на першу чверть двадцять першого століття наукових поглядах на українську школу в польському романтизмі, на українську образність, символіку, тематику, мотиви, проблематику в ліриці польських романтиків, зосібна в поемах і баладах, у думках та елегіях, у пісенних